

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

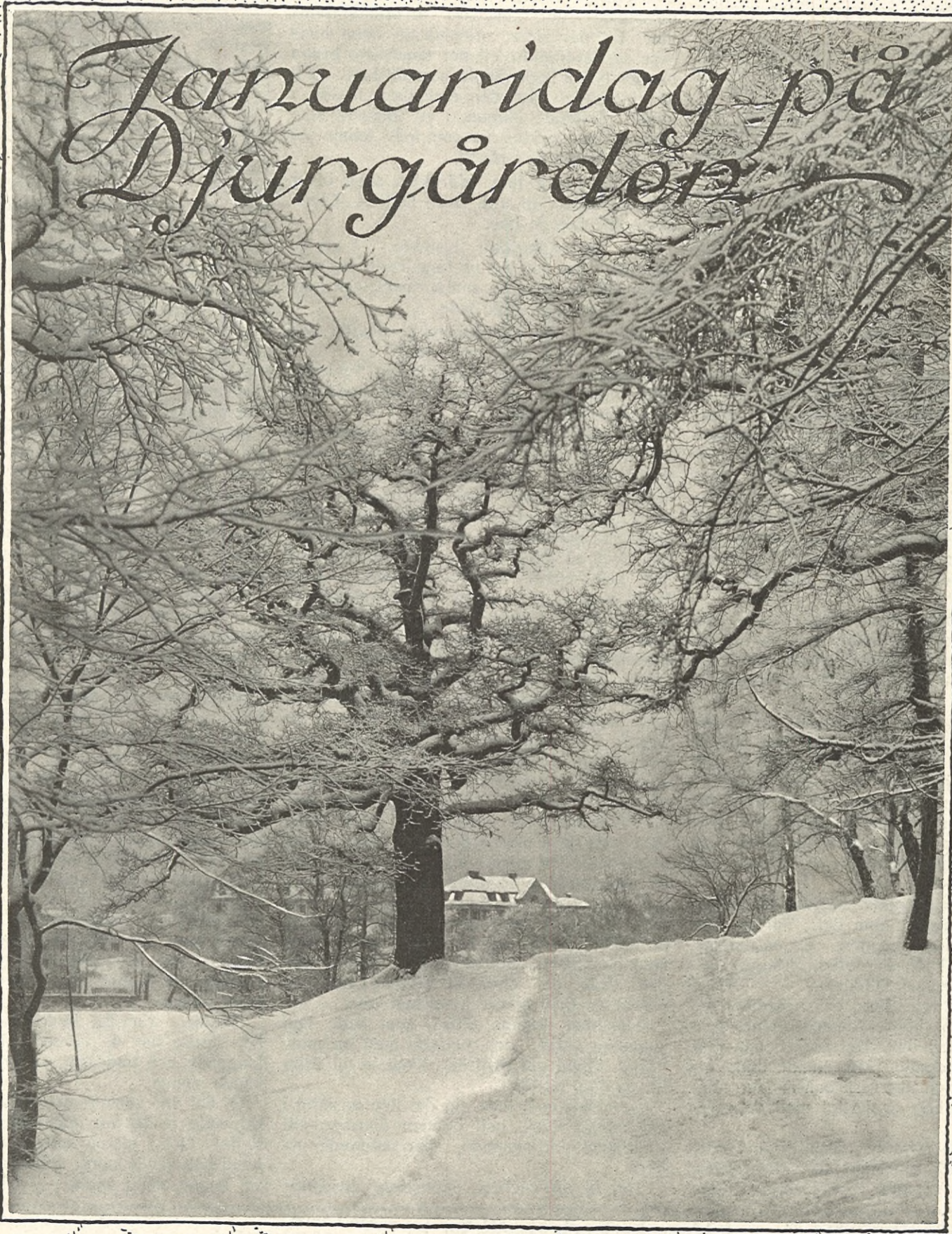
HÖG ILLUSTRERAD TIDNING GRUNDLAGD AF FÖR KVINNAN OCH HEMMET FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 14 JANUARI 1917.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

*Januaridag på
Djurgården*

EN AKTRIS. • Af Teresia Eurén.

DEN ENA GRÅ BERGKNALLEN EFTER den andra. I skrefvorna fanns roffäste för kaprifol och murgröna, som klädde en och annan vägg. Eljes var det bara ljung och enbuskar, som gånge någon färgbrytning.

I detta enahanda slingrade sig vägen fram gassig och besvärlig. Det kunde godt vara en symbol för lifvets gråa vedervärdigheter att färdas denna väg. Och så uppfattades det också af den person, som i detta nu ensam representerade samfärdseln åt det här hållet.

Uppe på krönet af den högsta backen stannade pustande en underlig figur. Då det inte var en fötgångare, så kunde han ju ha flåsat lite mindre, men värmen och hullet voro påkostande — ehuru dräkten var lätt nog.

Den spattiga, frömsinta kraken, som knappast behöfde någon antydning alls för att stanna — men däremot ifrigt och handgripigt resonande för att sätta i gång — njöt nu stillastående ostörda frid. Ryttern torkade sig i pannan med en stor, blårutig svefteduk — eller så kallad näsduk. Han bar ingen hatt, hvarken rock eller väst ofvanpå den grofva lärfiskjortan, och hans kraftiga fortkomsledamöter generades ej af annan beklädnad än det plagg, som engelsmännen bruka kalla "unwhisperables" — det som ej kan hiskas.

Den slöa hästen klippte sömnigt med öronen, och hans herre började se sig omkring med ett sökande uttryck i sitt — trots värme och vedermöda — outroligt välvilliga ansikte. Midt framför sig hade han just en af de där grönkädda bergväggarna. Murgrönan klängde och klättrade, björnbärsbuskarne skickade sina refvor ut öfver värsta branten: de svarta bären blänkte i solen, inbjudande saffiga, sådana där som smälta vid minsta beröring, liksom angelägna att läska och vederkvicka. Härlig försmak för en försig gom — som icke blifvit alkoholförstörd, ehuru den visste uppskatta det hembrygda ölet!

Några klumpiga rörelser och sadeln, nej, hästfacket, tyngde ej längre med mer än sin egen vikt kraken, som nu lämnades åt sig själf att nafsas hvad grönt han kunde komma åt.

Knogigt att komma dit. Nå, först gick det ju nerför en bit, men se sen! Nej, inte så farligt som det först såg ut: någon hade gått före här och röjt väg. Det syntes tydligt på knäckta grenar, hvar man skulle sätta foten. Ja — var det inte härifrån han hade hört ett ljud alldeles nyss? Nu igen! Ett klagande mummel, snyftningar. Hvad i all världen — — —

Från den groflliknande skrefvan lite längre bort, där till höger, kom det: "Vi äro stenade och sönderhuggne, genomstungne, döde för svärd! Vi äro fattige, trängde, bedröfvade, i fårskinns kläde — — — Vi gå elände i öknar och i berg och i skrefvor —"

Strax därpå hördes dämpad sång: P o l e n s f r i h e t s b ö n ! Det var en ung röst, klar och väljudande. Man kunde tänka sig den rösten klinga ut i frisk och munter sång. Det var någonting onaturligt med de sorgliga tonfallen.

Den fellägda rytterns ansikte var i denna stund "ett studiehufvud", eller rättare det blef i rask följd en hel serie sådana.

Märkvärdigt, att underhudsfeftet med gaf musklerna en så rörlig mimik. Dess sista uttryck var ett gladt igenkännande. Han brast ut i ett gnäggande skraff, som väckte bergets middagsdåsigas eko, så att det rullade i väg likt lossnade stenar utefter hällarne.

"Hå, hå, hå! Tockna tilltag, tockna tilltag! Oija mej då! Ho ä' för kostelig!"

Ja, nog kunde lite hvar bli förbluffad öfver den skepnad, som nu visade sig i groffans öppning. Gestalten måste fillhöra ett barn — kanske åttaårigt, kanske äldre men småväxt — och var iklädd en lång, släpande fårskinnspläs med ullen utåt. Innanför den uppslagna kragen lyste ett litet ansikte blossande rött, omgifvet af oredigt svart hår. Ett par stora, orientaliska ögon himlade sig tårdränkta, ett par diminutiva bruna händer lyftes hopknäppta som till bön? Och nu klingade åter den melodiska rösten, i mjukt skiftande klagan, i en jämmer, som dock till sist tycktes när som helst kunna slå om och brista ut i skraff.

Mannen i den fina ridträkten sken öfver hela ansiktet: "itt, ritt, Britt, Britt — Charlo-o-ott!" hojade han.

Och Britt-Charlotte lystade. I ett nu skalade hon ut sig ur fårskinnet, ruskade håret tillbaka med en snabb knyck och kom vigt och smidigt klättrande.

"Åh, är det ko-ministern!" ropade hon muntert. "Hvar är käpphästen?"

Adjunkten i Stenåkra församling Sylvester Olai, mulnade, så mycket hans jovialiska ansiktsbildning tillät.

"Adjunkten" ville han kallas; egentligen var han ett slags privatsekreterare och hemlig hjälpreda åt sin ungdomsvän "körkherrn," hade en gång både studerat teologi och tagit pastoralen, men aldrig velat söka någon prästerlig befattning — hvad det nu berodde på. Och så hade han kommit att sitta fast här och blifvit traktens original. — Lilla Britt's pappa, godsägaren von Blankenstein, den inflyttade tysken, som köpt Forsholmens bruk, hade på sitt ogenerade sätt tilldelat adjunkten den först nämnda, mindre smickrande titeln och samtidigt döpt om hans Brunte till Käpphästen — då "kraken ju icke kunde förflyttas utan tillhjälp af en käpp". För främlingen var "kominister" gemensamma benämningen på alla underordnade svenska prästmän och borde rätteligen stafvas "cominister". Han hade sedan slästat öfver, med ett smeknamn: "Onkel Bräsig", men dess innebörd förstod man ju inte så allmänt. Hur många kände här på trakten till den lågtyske författarens odödliga typ? Det var den första glosan, som tog fart. Uttalet jämkades naturligtvis i önskad riktning på folkets läppar, och så fick adjunkten dras med öknamnet. Sällan vågade förstås någon säga det direkt till ägaren själf, men trollungen Britt gjorde hvad hon ville.

Adjunkten låtsade alltså, som hade han ingenting hört, och svarade med en motfråga: "Hvad gör Britt här, hvad är nu detta för uppfåg, mi förs?"

Ogonblickligen lade sig det lilla ansiktet i bekymrade veck, och ögonen återtogo sitt smärtsamt drömmande, fjärrskådande uttryck.

"Det är så vackert, adjunkten," hviskade

hon, "så vackert och så sorgligt, onkel Bräsig!" — — —

Kvällen förut — midt i veckan, på blanka söckendagen — hade det försiggått en särskild högtidlighet i köket på Forsholmens gård. Britt-Charlotte satt på en pall, med hopknäppta händer, men med ögon som flaxade kring likt muntra fåglar. Hushållsmamsellen, Sara-Mathilda Severin, höll andaktsstund med pigorna, och då måste Britt-Charlotte vara med för att barnjungfrun inte skulle behöfva utebli! Patron var noga med att hans moderlösa lilla dotter ej lämnades utan fillsyn, när han själf inte var hemma. Men man fick lof att passa på tillfället med den här stilla stunden, nu då patron var bortrest. Han ville ej veta af något "läseri". En präktig husbonde var han, det ville mamsell visst inte förneka, reel och hedersam, men hans ogudaktighet kunde man hissna öfver. Fick han se, att någon i huset läste bibeln, så blef det ett domedagsspektakel. "Hänga näsan öfver boken — det var för lättingar! Arbeta och göra sin plikt var gudstjänst nog. Läsare voro antingen fariseer eller odugliga drönare — — —" Den stackars mamsell höll gemenligen sina bönestunder på utsägliga ställen, men i dag var det rymliga köket ordnad till samlingsal. Mamsell själf presiderade ensam vid ena korfändan af det nyskurade slagbordet, iförd "mössa och lin", svart bombasinklänning och spetskrage, hopfäst med en guldbrosch — en så kallad valknut. Kring väggarna, på vördnadsfullt afstånd, hade hon det mer eller mindre djupslumrande auditoriet; men en af åhörarne blef plötsligt "väckt".

Mamsell föreläste ur Ebreerbrevet. Något i det förelästa hade fångat den lilla flickans lifliga fantasi. Ett enda starkt och gripande intryck var nog, för att den sedan skulle börja skapa på egen hand. Britt-Charlotte hade hört några ord, som tjusade henne, så som det rysliga och halft oförstädda ofta tjusar ett barn.

"Somliga vordo stenade, sönderhuggne — — — Somliga hafva gångit i fårskinns och getskinns, fattige, trängde, bedröfvade — — — hafva gått elände i öknar och i berg och i skrefvor — — —"

Hvilka voro de, dessa "somlige"? Mystiska okände; men Britt-Charlotte såg dem i alla fall tydligt för sig, där de gömde sig i skrefvorna. Uppe på Smugglareklinten, där hon brukade leka, där sutto de nedhukade, i Björnbärsgröftan, som hon kallade den största skrefvan — ett gammalt gömsle för smuggelgods, efter hvad det påstods; i så fall öfvergifvet nu, fast smuggleri all forffarande bedrefs och med stor förmån.

Där gömde de sig, de stackars stenade, sönderhuggna människorna. — Britt hade starkt sinne för det pittoreska, för färgverkan — och hon såg med en välbehaglig rysning, hur blodet rann rött ned öfver den hvita pälsen.

"Fattige, trängde, bedröfvade" — — — hon hörde hur de jämrade, hur de sjöngo klagande och underligt, så som pappas fiol kunde sjunga.

O, det var vackert och hemlighetsfullt och gripande — det var någonting att göra utaf, detta! Och i ett nu hade hon klart för sig, hvad hon skulle göra. Så snart hon möjligt kunde smita undan — det blef nog inte

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 7.50	Helt år.....	Kr. 9.50
Halft år.....	» 3.90	Halft år.....	» 5.—
Kvartal.....	» 2.—	Kvartal.....	» 2.50
Månad.....	» 0.80	Månad.....	» 0.90

Idun's byrå och expedition, Stockholm.

Mästerns muelsgatan 45.		Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.	
Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.			
	Kl. 10—4.		Kl. 9—5.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.		Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47	
	Kl. 11—1.		Kl. 9—5.
Verkst. direktören kl. 11—1.		Riks 86 59. Allm. 43 04.	

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
30 öre efter text.	Utländska annonser:
35 öre å textside.	35 öre efter text, 40 öre
20% förhöjning för särsk. begärd plats.	å textside. 20% förh. för särsk. begärd plats.

Martyrer i det tysta.

Landets kvinnoöfveringar begära skydd för ensamboende lärarinnor.

LÄRARINNAN I NÖBBELE I SIN OLYCKA gaf en stöt både åt den kungliga tågordningen och den allmänna opinionen i frågan om skydd åt ensamboende lärarinnor. Det har visserligen sedan riksdagsskrifvelsen i mars 1914 till regeringen med begäran om utredning också blifvit verkställd en sådan. De förhandenvarande missförhållandena, som göra tillvaron otrygg och odräglig för en stor del af en statslänarkår på öfver 7,000 personer, ha blifvit fastslagna, liksom varierande botemedel föreslagna. Men något verkligt, påtagligt resultat af allsammans ha nog inte de enskilda lärarinnorna ännu sett till. De bref, som från en hel del af dem inkommit till Fredrika-Bremerförbundet, tyda i hvarje fall inte på någon förändring i sakernas gamla tillstånd.

Så kom Nöbbeledådet. Och när man sammanställer de två data: dådets föröfvande den 1 nov. och den 10 i samma månad K. M:s skrivelse till folkskoleinspektörer, skolråd och skolstyrelser, som inskräper nödvändigheten af åtgärder till lärarinnornas trygghet, göra reflektionerna sig själva.

Att Nöbbelelärarinnans martyrium ännu icke upphört att tala till sinnena, ser man af de opinionsyttringar, som spontant börja komma från olika delar af landet. Nu ha därtill också praktiskt taget alla våra kvinnoöfveringar att räkna med, de politiska så väl som de sociala och kristliga, träd in för lärarinnornas sak. Ur dessa öfveringars styrelser har bildats en kommitté, som affattat en skrivelse till K. M:t med underdånig hemställan om åtgärder för lärarinnornas skydd. Skrifvelsen med sitt komplement, som hemställer om regeringsproposition på nödvändiga lagändringar för åtgärdernas genomförande, är nu i dagarna genom en deputation inlämnad till regeringen.

Grundtanken i skrifvelsen är den, att endast bestämmelser, som blifvit utfärdade genom en kunglig förordning; ha utsikter att verkligen bli genomförda. Till yttermera visso böra skyddsåtgärderna vara vidtagna före 1917 års utgång med risk att de annars utföras på kommunens bekostnad. Angående de effektiva åtgärderna har skrifvelsen detaljerade förslag att göra, såsom lås, bommar, luckor, skolgårdens inhägnande och fridlysning, telefon och så vidare. Dessutom hemställer skrifvelsen att bostad utom skolan och hyresersättning bör beredas lärarinnan, om hon så önskar. Skulle lärarinnan tillfogas skada genom öfvervåld i en skola, som icke blifvit försedd med skydd, så föreslår skrifvelsen att kommunen blir skadeståndspliktig.

Som synes är det ganska kraftiga åtgärder som påyrkas, åtgärder som, om de blefve genomförda, helt visst skulle i väsentlig grad förminska den nu rådande otryggheten. Saken har nu så länge legat under debatt och utredning, att man kunde tycka att den vore mogen för sin lösning. Också har man den vissa förhoppningen att K. M:t, äfven om icke kvinnornas förslag bli följda i detalj, dock vidtager påtagliga och effektiva åtgärder. Rättsmedvetandet har blifvit vaket på denna punkt och fordrar att statens egna tjänare i sitt kall som uppfostrare af samhällets yngsta må lefva i trygghet och under drägliga arbetsförhållan-

den. Icke minst för dessa yngstas skull och deras undervisning är det viktigt att så sker.

Det är inte bara fråga om att förekomma sådana ruskigheter som Nöbbeledådet. Dylika äro sällsynta, om än fallen äro flera än de, som komma till offentlig kännedom. För någon tid tillbaka t. ex. skedde ett nästan identiskt fall i en annan trakt af Sverige, om hvilket offret dock endast underrättade den läkare hon sökte. Utan att gå till dylika ytterligheter kunna orossliffare skrämja lärarinnorna genom närgångenhet, figgerier, nattliga oljud, stenkastning på fönster och så vidare. Den som skrifer detta har träffat en ensamboende lärarinna före och efter en sådan historia, tillställd af okynnig ungdom. Hon hade intet yttre men, bar däremot alla spår af ett nervöst sammanbrott. Om en enda fridsörning har så allvarliga följder för nervsystemet, så är detta därför, att ensamheten genom åren undergrävt detsamma. Allt är inte hjälpt med att lärarinnorna sitta i väl skyddade hus under lås och bom. Ensamheten dag ut och dag in, bristen på något annat sällskap än barnens, verkar deprimerande. Läger man så därtill att lönen är ytterst knapp och lefnadsvanorna måste bli rigorösa, då behöfver man inga fler förklaringar till det statistiskt bevisade faktum, att denna kår upptar den största procenten sinnessjuka.

Skrifvelsen ingår icke på detta missförhållande i hela dess vidd. Den håller sig närmast till hvad som kan göras skyndsamt och utan alltför stora kostnader. Man hoppas att den under utarbetande varande folkskolestadgan skall finna någon form för att sammanjämka kommunernas och barnens intressen med lärarinnornas, så att i hvarje fall de nya skolhusen komma att ligga på bebyggda orter, så att bostadsförhållandena medge möjlighet för lärarinna att ha annan person boende i skolhuset.

Med spänning vänta nu kvinnorna öfver hela landet på regeringens åtgörande och på riksdagens.

ELIN WAGNER.

Afviga och räta.

Sy-Linas intryck af svenskt nutidslif i familmjekretsar och annorstädes.

XV.

HÄR SITTER JAG VID MIN MORS gamla chiffonier med alla inläggningarna i och framför mig har jag Fingals bref. I morgon är det två månader sedan han kom i hamn och då får jag bryta detta bref, som ligger mig både så varmt och tungt kring hjärtat.

När jag nu ser ut genom fönstret mellan mina alltid lika hvita och stärkta gardiner, så ser jag inte längre de aflöfvade balsampopplarna och blinkljusen vid järnvägen, hvilka alltid kom mig att tänka på Fingal, när han stod på däck och spejade i mörker och dimma och på hur lycklig han skulle känna sig, när ett sådant ljus varslade om att han var nära sitt mål. Och då möttes vi i tanke och bön.

Förresten, det gör vi nu med, fast allt är så förändradt att jag omöjligt kan fatta att jag är jag. Att jag verkligen är Karolina Eufemia Börjesson från Ostervik. Jag tycker att jag själf är lika ny och lika förändrad som den omgifning jag nu lefver i för mig är ovan och främmande.

Genom mitt fönster ser jag en lång rad

förrän i morgon — skulle hon göra det: Hon skulle själf bo i bergsskrefvan, fattig och bedröfvad, klädd i — ja i hvad? Jo, nu visste hon: i gubben Berndts fårskinnspäls! Den hängde, lätt tillgänglig, på vinden i "folkets flygel".

Stenad och sönderhuggen hade det sig lite svårt för henne att bli, hon afstod från den detaljen. Men "trängd" var man nog i skrefvan — — —

Och hon skulle sjunga Polens frihetsbön och Vid älfvarna i Babylon — — —

Så härligt, så roligt — någonting så splitter nytt! Ack, om det snart ville vara i morgon! — — —

Det blef i morgon, och Britt fick tillfälle att uppföra sin tragiska scen — och fick, som vi sett, en oväntad publik: adjunkten, onkel Bräsig, ko-ministern.

Nu hade hon lagt af martyrfysionomin liksom färpälsen och lyfte det upphettade lilla ansiktet mot sin publik, ifrigt och värtaligt förklarande. De svarta ögonen glittrade som kristaller. Minspelet skiftade, som skuggor och dagar leka öfver en vattenyta, och rösten följde med i växlande tonfall, understrukna af mjuka, plastiska ålbörder och affityder — — —

Adjunkten Sylvester var förmer än hans groteska yttre tillkännagaf. Den feta, lustiga gubben var ej bara traktens original. Han var en skarp iakttagare, en ifrig vetenskapsman. Och den vetenskap han idkade, var den intressantaste af alla. Denna på sitt sätt förkomna individ var en människotolkare.

Nu hade han fått ett rätt så häpnadsväckande litet objekt för iakttagelse och studium. Han stod där och plirade i solskenet och tittade på flickan med ett roadt leende.

"Men du hör ju inte på hvad jag säger! Hvarför svarar du inte, onkel Bräsig — — hvad tänker du på för nånting?"

"Jo, det ska jag säga na, mi lilla pial! Jag står just och tänker, att när lilla Britt blir stor, då blir ho allt — en aktis!"

Sade och uppsökte sin Rosinante, käpphästen, som snart lifvades af muntrare rapp, än den på länge känt.

Från nästa krön vajade strax därefter en blårutig näsduk, och ekot upprepade ett hojtande skratt och några bortdöende rop:

— Britt, ritt, itt — — — Britt-Charlo-o-ott!

Den tunga resan.

VAGNARNA STÖTA, PISTONGERNA SLÅ...

— "Ack, kunde det blott än fortare gå!" —

Långt bort i skogarna flämtar i natt ett hjärta.

Rutornas blick är tom och kall,

stelnad i kölden till död kristall...

Långt bort i skogarna flämtar i natt ett hjärta.

Kupén stjarrar stum och allvarsam...

— "Ack, måtte i tid jag blott hinna fram!" —

Långt bort i skogarna flämtar i natt ett hjärta.

På de tunga frågorna inget svar.

Bort genom mörkret låget far.

... Långt bort i skogarna flämtar i natt ett hjärta.

THEODOR TUFVESSON.

Ullgarn, Bomullsgarn och Lingarn

i sol- och tvättäkta färger till Konstvävnader och Handarbeten såväl i parti som minut hos

A.-B. C. O. Borgs Söners Fabriker LUND.

Mattor, Gardiner, Möbeltyger, Dräkttyger.

Konstnärligt verkningfulla mönster och färgsättningar. Prover sändas till påseende. Angiv noga vad som önskas.

Kenstfliten, G:la Högskolan, Göteborg.

andra fönster, somliga upplysta, andra mörka och innanför dem rör sig människor af och an. Man försöker gissa sig till deras lif och tankar men förstår inte ett smul mer af deras göranden och låtanden, deras skratt och gråt än man gör, då man ramlar in midt i ett biografdrama, som man inte läst texten till.

Och nedanför, på gatan, hörs ett ständigt brus, men det är inte sjön utan människor och människor och åter människor, som aldrig ta slut.

O, hvad det känns ödsligt och tomt att vara en bland så många, men man vänjer sig väl så småningom vid det med. Men vore det inte att jag i det lilla rummet vore omgifven af så många af mina kära minnen hemifrån — och att jag har moster Blomqvist och Gertrud på andra sidan farstun, så tror jag inte att jag stode ut.

Nu morrade det till i dalklockan, sedan den kom till Stockholm har den alldeles slutat upp att slå. Men det där morret påminner mig i alla fall om att klockan är mycket, ljuset dyrt och att jag egentligen borde skriva till konsul Fristedt för att tacka innan jag lägger mig. Och tala om för honom att nu har jag kommit mig i ordning här och har flere kunder i den Stjärncronska-Bergmanska släkten än jag hinner med. Men det är söndag i morgon och jag tror att jag väntar till dess.

Om jag bara alls kan skriva någonting sedan jag läst Fingals bref.

Hvarenda kväll har jag tagit fram brevet, vändt och tillt på det, men i kväll är det sista gången jag lägger in det öppnadt i chiffonieren.

Ser ni, min aning att jag skulle få igen chiffonieren blef besannad öfver all förväntan. Men hur och hvarför, det hade jag lika lite som någon annan kunnat drömma om.

Den där förfärliga dagen då jag såg Henrik Roberts sista gången kan jag aldrig glömma. Och det är egentligen den jag har att tacka för alla de stora yttre förändringarna i mitt lif.

Då konsulten, som jag fann sofvande på min soffa, alldeles som ett barn som gråtit sig till sömns — i hjärtat är och förblir han ett stort, godt barn — vaknade, hade vi en lång språkstund tillsammans.

Han var verkligen rakt slut efter den spänning han hade gått i den sista tiden och efter den där dusten med Gudrun och Roberts.

Han talade om att både han och kammarherre Bergman länge misstänkt att ingen annan än Roberts gjort inbrottet i ingenjör Franzianis dublett uppe hos friherrinnan Stjärncrona. Att halfbrodern verkligen suttit inburad i den där staden de jämt talar om, Petrograd, tror jag. Och att det säkerligen fanns hvad dom kallar komprometterande papper i kassaskåpet, hvilka måste försvinna, innan det blef polisundersökning.

Genom det mycket omtalade inbrottet blef korten bortblandade och just i samma drag troddes det allmänt att Roberts också blifvit fånglad. Hvilket inte alls var underligt, för det befanns sedan att Franziani, som lär varit mycket lik Roberts då han var slätråkad, rest under Roberts namn och med hans pass.

Hvarför Franziani troligen nu befinner sig antingen i de sälla jaktmarkerna — eller på Sibiriens stepper, menade konsulten.

I alla händelser finns det bevis för att Roberts i sin tur användt sig af Franzianis namn och pengar, men att det var nog inte

Louise Swartz.

DET STAR EN SÄLLSAMT VACKER GLÄNS kring minnet af Louise Swartz, kring minnet af hennes blida personlighet, hennes långa lif i ömhet och godhet, hennes outtröfligt och hängifvet fyllda lifskall.

Uppvuxen under det föregående seklets midt, fick hon, icke minst genom sin personliga läggning, en utveckling och danning, hvilken hänvisade henne till det främsta af alla af kvinnor beträdda områden, hemmet. Vid unga år maka till en man, hvars begåfning och företagsamhet hade skapat ett vidt verksamhetsfält — den utomordentligt framstående ägendomsägaren, affärs- och industrimannen Johan Gustaf Swartz — förmådde hon, tack vare sin stora begåfning, sin vidhjärtade och klarsynta läggning att fylla de många och välgående plikter lifvet vid denne makes sida ålade henne, vare sig det gällde att representera i ett gammaldags stort och ståtligt hem eller att fylla detta hem med glädighet och värme.

Blid och öm, vis och varm vidgade Louise Swartz, som en äkta och ädel kvinna anstår, sitt lifsintresse och sitt lifsområde vida utom hemmets gränser; hennes vänkrets blef omfattande och ännu mera omfattande den skara, hvilken hon med sitt hjärtas varma godhet och djupa deltagande skänkte tröst, stöd och lättnad i tunga bekymmer.

Tre tiotal af år hade, sedan Louise Swartz förlorade sin make, lagt sin tyngd öfver hennes skuldror och kommit hennes hår att lysa silfverhvitt. Ännu sina sjuttio år bar hon med fysisk liksom psykisk spänstighet och i fullt mått ägde hon ännu länge den myndighet och blidhet, den humor och djupa förståelse, som i så hög grad gaf charm på samma gång som värde åt hennes personlighet och hennes umgänge. Under de ännu tyngre åttio åren började hennes lilla rakryggade, spåda men spänstiga person att svikta. Men dödsbudet, om också förutsedt, drabbade häftigt, med djup saknad och tomhet hennes innerligt kära nära anförvanter liksom en och hvar, som haft lyckan räkna sig till hennes stora krets af vänner, och dessa, som med innerlig vördnad och kärlek sågo upp till henne.

Louise Swartz är en af dem, som sent skola glömmas; den djupa godhet och själsadel hon ägde, den sanning och rätt hon åträdde skola förstå att in i fjärran tider, ännu då hennes lifsöde redan bleknat, ännu då hennes namn mera sällan skall nämnas, kring hennes minne gjuta en glans som icke förgår.

ELISABETH THORMAN.

Roberts utan halfbrodern de ville åt den där dagen som vi blefvo skuggade i Stockholm. Sådana misstag begås ofta.

Och så frågade konsulten mig om jag trodde att jag kunde känna igen ryskan, som Roberts hälsade på på Grand Hotel, där han hört att hon bodde än, om jag finge se henne igen. För det var nog henne som han rest med och som det talats så mycket om.

Som jag visste att jag kunde känna igen henne bland tusende, för hon var sannerligen ändå vackrare än Gudrun, så bestämde konsulten, i en förfärlig hast, att han, Gudrun och jag skulle resa till Stockholm med kvällståget. På det viset ginge det ju mycket bättre att hindra Roberts att råka henne och skulle hon hållas instängd, hade det gifvet blifvit ändå värre prat i Östervik.

Innan konsultinnan ens hunnit förfasa sig öfver allt som hände och innan Gudrun och jag riktigt visste hur det hade gått till, befunno vi oss morgonen därpå på Grand Hotel, inskrifna som friherrinnan Patrik Douglasson, född Fristedt, med sällskapsdam och konsul Sune Fristedt.

På nattåget fick jag tillfälle att själf tala om för friherrinnan, som hela tiden var stel som Lots insaltade hustru, alla små detaljer, allsammans från min första Stockholmsresa och äfven hvad jag visste om Roberts ända sedan min barndom. Jag märkte mycket väl att inte ett enda ord gick henne förbi fast hon satt och stirrade rätt fram med ett sådant där hårdt och kallt leende. Men jag hade satt mig i sinnet på att inte vara krukelig, för nu gällde det verkligen alldeles för mycket. Bara jag tänkte på hennes man och hennes far fick jag som stål i blodet, och då jag mindes allt hvad jag lärde mig på Stora Fågelberga i somras om hur lite man själf betyder i det stora hela, så blef jag så modig som helst.

Genast vi kom till Grand Hotel, gick konsulten ut och var borla ett par timmar, när han kom fillbaka, sade han att vi skulle gå ner och äta lunch.

O, ni kan inte tro hur underligt och hjärtskärande det kändes att komma in i den där vackra salen. När jag såg bordet vid fönstret där Fingal och jag satt tillsammans, så glada och lyckliga och att tänka på att då var jag föremålet, och nu — nu var jag ingenting — så ville tårarna fram, men jag stramade upp mig och sade till mig själf: — Nu är du hvarken Sy-Lina eller Lina Börjesson, utan bara friherrinnan Douglassons känslolösa sällskapsdam.

Genast vi satte oss reste en ung herre sig upp, som satt ensam vid ett bord, och kom fram och hälsade och sade någonting om en glad öfverraskning, fast jag såg att konsulten och han utbytte ett menande ögonkast, medan friherrinnan Gudrun blef blossande röd.

Jag fick sedan veta att det var en baron Douglasson i utrikesdepartementet, en yngre bror till friherrinnan Gudruns man, för det var ingen som tänkte på att presentera mig för honom — det är kanske inte fint. Men lite emellan såg både han och konsulten frågande på mig, men ingen af alla de underliga främmande människor som kom och gick var henne som vi sökte.

Men när vi kom ner i Indiska kaféet med allt sitt gråblåa porslin, som ser så hemskt kallt och hårdt ut, jag som alltid trott att det var så varmt i Indien, så satt hon där, tillsammans med ett par små underliga herrar med stora runda glasögon.

IDUNS KOKBOK

AF

ELISABETH ÖSTMAN.

är den bästa kokbok för det svenska hemmet.

5:te upplagan nu utkommen.

Pris Kr. 5: 50 inb.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Prima Nysilfver

Praktkatalog gratis och franco.

Stockholm och Göteborg.

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Det var på vippen att jag skrikit till, så ifrig blef jag, och det hade just varit trefligt, så höglidligt och fint som allting var.

— Hm ja så, hon, menade friherrinnan Gudruns svåger och så började han tala om teater och Grunewald och att det skulle bli honom ett sant nöje att få följa sin förtjusande svägerska till den där märkvärdiga fotografen, som snarare porträtterar själen än kroppen — snart blir det väl så att man skall sy kläder till själen och inte till kroppen, fast det har man kanske gjort oftare än man tror, utan att tänka på det.

Men medan han talade, så där lifligt och trefligt som bara riktigt fina människor kan, så tog Gudrun inte ögonen från den vackra ryskan, som förresten inte alls var någon ryska utan en italienska. Fast säkert är att inte var det italienska hon talade, då jag såg henne sist.

Förresten var hon nästan ändå vackrare än jag mindes henne med sitt guldblonda hår, lika ljust som mitt, och jag som trodde att alla italienskor var svarta, men det är kanske bara dom som går omkring på gatan och sjunger. Och till det håret en blek sammetshy och stora svarta ögon under ändå svartare smala fina ögonbryn.

— Jag tror att du är alldeles försjunken i denna lifslevande Fornarina och jag undrar inte på det, hon är verkligen grann, afbröt sig den unga baron, då han såg hur intresserad Gudrun var.

Tänk att hon hette Fornarina. Ett så vackert namn. Får jag en hund eller en katt, eller en liten pippi en gång i lifvet igen, så skall den få hela så.

— Skulle det roa dig att råka henne, jag både känner henne och — känner till henne — för inom vissa kretsar är Stockholm den värsta småstad man kan tänka sig där skvallret yr lätare och mer stickande än dammet i Peking.

Hvad han nu kunde mena med det? För jag har aldrig märkt att pekingsidenet dammar mer än annat siden.

Gudrun såg lite tveksam ut och så vände hon sig plötsligt till mig, för första gången sedan vi reste:

— Är det henne som Lina såg här förra gången? hviskade hon.

Jag nickade jakande.

Då sade hon att det ju kunde vara ganska lustigt att råka några af de där exotiska varelserna som man hör så mycket talas om.

Hur det var, så blef det uppgjort att de allesamman skulle gå tillsammans på Konsthallen och sedan äta middag på Royal. Medan jag fick både den dagen och dagen därpå nästan alldeles för mig själf.

Jag for ut till kyrkogården och ströfvade omkring bäst jag kunde, för till moster och Gertrud ville jag inte gärna gå, då helst ingen borde veta om att jag var i Stockholm.

Ingen kan ana hur ljufvigt det var för mig att äntligen en gång få vara alldeles ensam, att bara bli upppassad och att bo så fint, att så där riktigt, riktigt få andas ut och att få tänka allting till botten. Det var snällt af konsuln att inte genast skicka mig tillbaks igen, för det kunde han mycket väl ha gjort.

När jag for från kyrkogården kom fröken Lilly Sture, som jag råkade på Stora Fågelberga, upp i spårvagnen. Hon kände genast igen mig och kom och satte sig bredvid mig och ni kan inte tro hur genom söt och rar hon var. Hon frågade inte alls om någonting, hvarken om min svarta dräkt eller hvad jag gjorde i Stockholm. Utan berättade bara att hon kom från en tobaksfabrik, där hon

Elna Persson.

Lady Douglas Haig.

Mary Johnson.

Ellen Holzhausen-Idström.

En kvinna, som gjort afsevärda insatser i det kommunala lifvet i Lund är fröken Elna Persson, hvilken i dagarna fyllt 50 år och blifvit föremål för hjärtliga hyllningar från flera håll. Sedan 1912 tillhör fröken Persson stadsfullmäktige i Lund, vald på de borgerligas lista och hennes mandat förnyades vid senaste fyraårsperioden. Hon har på grund af sitt sociala arbete, särskildt för den insats hon gjorde, då det stora Hemmet för oboligt sjuka ordnades i hennes hemstad, blifvit högt värderad af alla som samarbetat med henne. Af stadsfullmäktige invaldes fröken P. vid början af förra året i Skolestyrelsen. För kvinnornas intressen är fröken Persson också mycket vaken och fyllhör sedan många år tillbaka styrelsen af Fredrika-Bremerförbundets Lundakrets och af Lunds F. K. P. R. Till sin borgerliga gärning är hon handelsidkarska.

Den nyutnämnde engelske fältmarskalken lord Douglas Haigs maka, lady Douglas Haig har gjort sig mycket uppmärksam under kriget för sin kraftiga insats i hjälparbetet för krigets offer.

Till studiesipendier åt barn till i trafikaktiebolaget Grängesberg-Oxelösund anställda har änkefru Mary Johnson, född Ryott donerat 50,000 kronor.

Författarinnan fru Ellen Holzhausen-Idström fyller den 16 januari 50 år. Fru Idström debuterade 1896 med en samling noveller, Vinddrifne som väckte ganska mycken uppmärksamhet för den kraft och psykologiska skärpa, som utmärkte dem. Under årens lopp har författarinnan utgifvit flera romaner, bland hvilka må nämnas Thorild och Louise, Det suveräna hjärtat m. fl. Dessutom har fru Idström skrivit reseskildringar och artiklar i tidningar af olika slag.

hälsat på en af sina stugkamrater och att Agnes, pastorskan Young heter hon nu, också var i Stockholm och att om jag ingenting hade för mig på kvällen, så var jag välkommen upp till henne tillsammans med några andra flickor.

Då jag fick höra att pastorskan Young också skulle komma en stund, så tackade jag och sade ja och så skref hon upp adressen åt mig.

När jag kom hem till Grand, så bad jag att få tala vid konsuln, som satt begrafd i tidningar i det mörka rökrummet. Talade om för

honom att jag mött fröken Sture, som bedt mig till sig samt att pastorskan Young skulle komma dit, och att jag undrade om jag fick tala om för henne att friherrinnan Gudrun var i stan.

— Tror Lina att det vore bra?

— Ja, det tror jag.

— Nå ja, sådant där begriper fruntimmer bäst, så gör som hon vill, sade han.

När jag gick tillbaka genom korridorerna hörde jag en herre säga till en annan på ren svenska: — Det var mig en rasande näpen lifen en.

Jag kunde inte låta bli att titta mig omkring, men såg ingen alls, bara de där herrarna som skrattade åt min dumma min.

Jag blef både häpen, förskräckt och — ja, jag kan inte neka till det, trots allt, en lifen smula glad också. När jag kom in i mitt rum, så tittade jag mig i den långa slipade spegeln och jag kan försäkra, att, fastän jag speglade mig hvarenda dag, det var månader sedan jag alls sett eller tänkt på hur jag såg ut. Och det svarta med den mjuka hvita fichyn, som nu är så modärn, var inte alls så dumt.

Så snyggade jag mig lite och jag fick byta spårvagn två gånger, för jag tog galen väg, innan jag kom till fröken Stures hus vid Drofningholmsvägen — hvilket gjorde att när jag kom, så var de där allesamman. Men jag kände mig inte alls blyg eller tafatt utan på något märkvärdigt sätt varm och lugn. Kanske var det för de där orden jag hörde i korridoren. Att veta med sig att man ser bra ut gör en alltid säkrare bland främmande.

Fru Agnes Young var alldeles strålande och tog mig i famn och tackade mig för att jag gjort henne så vacker till bröllopet att hennes man inte kunnat glömma det än. Och så fortsatte de samtalen, som de höll på med när jag kom in, och då var det också en fur, att det just rörde sig kring Julia Björkeblad, som jag ju känner. Hvilket gjorde att jag inte alls var bortkommen.

Där var en helt ung flicka, inte alls vacker, men så frisk och glad och god, att det riktigt sken om henne, som var den ifrigaste af dem alla.

— Vet ni, sade hon, medan hon bet i ett äpple från Stora Fågelberga, vi tyckte allesamman att det var så orättvist — och vi blefvo så onda, då vi läste det hon skref om nutidsflickan. Vi blefvo så där verkligt upprörda och jag trodde så säkert att hon var en riktig "pipinett mamsell" och det skref jag också till henne.

— Skref du?!

Allesamman stirrade häpna på henne, utom jag. För jag var hos fröken Björkeblad, när hon fick de där breven och hon berättade för mig en del af hvad som stod i dem.

— Nå, men du skref väl någonting mer än det?

— Visst. Jag skref och sade att jag hade en känsla af att vi kanske ändå gjort henne orätt, att hon måhända i grunden ville oss väl och så bad jag henne att hon skulle ge oss en nutidskvinna, som är god och ofördärfvad fastän hon läser funktionslära eller knackar på maskin. Och jag bad henne säga hvad vi egentligen skall göra med alla våra goda föresatser. För vi äro ju så många, många som verkligen vill uträtta något i lifvet.

— Att det känns så bittert att bara vilja men inte kunna men att hon skulle förstå att vi inte alls menade att leda stora rörelser, eller bilda föreningar, eller skriva böc-

Pellerins

Grädd- och Växt-Margarin

ersätta det finaste mejerismör.

En löjtnant som målar taflor.

ker, utan att bara få en liten plats att fylla så godt man kan. Vi känner så väl att vi behöfs ute i lifvet, men det blir så lätt de sämre karaktärerna som syns mest och mest låta tala om sig.

— Jag talade om för henne hur vi bruka sitta och tala om att det är vår plikt att samla allt godt som kan finnas inom oss själfva och bland våra jämnåriga och att det är så nödvändigt just nu, då det måste komma en ny tid. Och jag vände mig till henne för att be henne skriva något vackert om en ung flicka. Något som sedan kunde leta sig fram till de många "hemlösa", som fröken Björkeblad med rätta kallar dem — äfven om de komma från de allra finaste hem — och ge dem en annan syn på lifvet.

— Nå-å —?

— Jo, hon var väldigt hygglig och svarade, trots pipinett mamsellen, och klarade ut det riktigt bra åt oss. Talade om att hon blott menat en typ af den mångskiftande nutidsflickan, men att hon inte ännu kunde ta itu med den flicka vi bedt henne om, därför att hon var midt inne i ett annat arbete.

— Men ni skall få se, det kommer nog, tillade flickan och tog sista biten på sitt äpple med friska tänder.

Då talade jag om att fröken Björkeblad sagt mig, då jag var där och sydde sist, att så snart hon hunnit maka undan de andra idéerna lite, så skulle hon försöka ta tag på det de där okända flickorna bedt henne om — om hon kunde.

Den kvällen, medan jag var hos fröken Sture vaknade för första gången hos mig tanken på att flytta till Stockholm, att jag där, lättare än hemma i Ostervik, skulle kunna bli till någon nytta och glädje för andra.

Hvilket vi också talade om, då vi gick hem tillsammans, pastorskan Young och jag.

På hemvägen passade jag också på att berätta för henne att hennes kusin, friherrinnan Douglasson, var i stan och att det såg ut som om det skulle komma att gå itu mellan henne och hennes man.

Om Roberts sade vi ingenting, men jag förstod att hon redan hört en del. Hvilket ju inte var så märkvärdigt då fru Agnes' mamma, fru Bergman, var i Ostervik hos sin syster, konsulinna Fristedt.

När vi skildes åt, så såg jag i lyktiken att hon hade tårar i ögonen.

Dagen därpå kom hon till Grand och de båda kusinerna hade ett samtal, som varade i flere timmar.

Hvad de talade om vet jag inte och inte heller hvad som hände dagen innan, då friherrinnan var tillsammans med de där utlänningarna, bara att konsuln såg lugnare ut än han gjort på mången god dag och att friherrinnan, i all hast beslutade sig för att följa med sin nygifte kusin till hennes nya hem. — För på det här afskyvärda hotellet ville jag inte stanna en timme till, menade hon.

När jag då sade konsuln att det väl var bäst att jag reste tillbaka till Ostervik med kvällståget, så såg han så yrvaket på mig, att det var tydligt att han alldeles glömt bort mig och jag kunde kanske bott kvar på Grand Hotell än i dag utan att han märkt det.

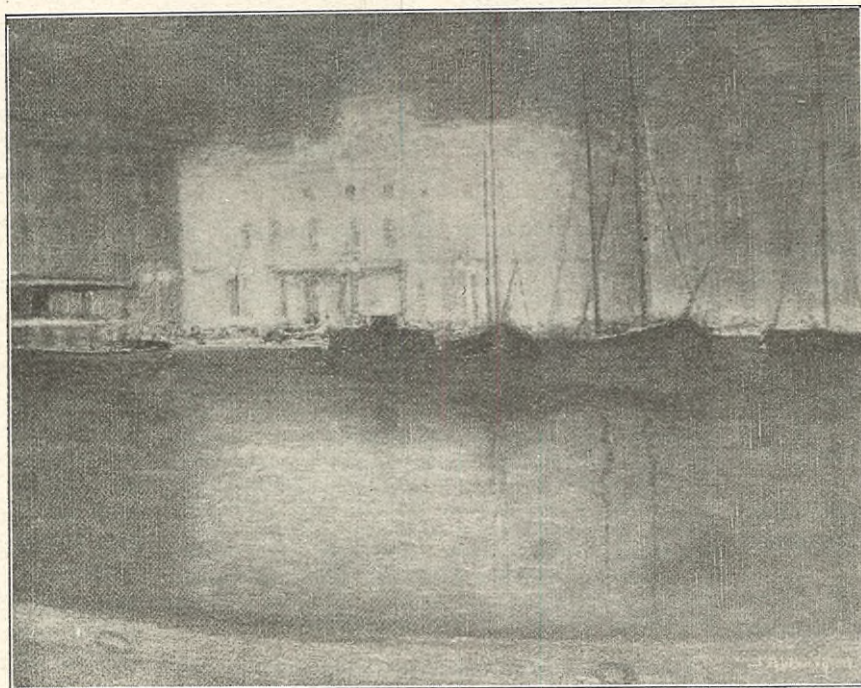
Först på dagen en vecka efter sedan allt

John Ahlberg.

"ARTE ET MARTE" står det på Ridarhuset, men att den som svurit Mars trohet, äfven skulle kunna dyrka konsten, är mera ovanligt. Så är dock fallet med löjtnant John Ahlberg, som för någon tid sen utställde en samling oljemålningar i Örebro filisamlingens med svensk-Parisaren P. Liedbeck, C. E. Fredriksson och Skånemålaren E. Jönsson. Löjtnant Ahlberg har både hunnit med

att vara i generalstaben och att grundligt studera måleriet, dels under artisten Althin, hvilens mest lofvande elev han ansågs vara, dels i Paris under två olika uppehåll där. Han har särskildt ägnat sig åt friluftsstudiet, och af hans nu utställda dukar bära flera vittne om att han på detta område nått afsevärda resultat.

Dramatiska teatern i kvällsljus. Efter oljemålning af John Ahlberg.

det här hände — tänk att en enda vecka kan vara så lång — skickade konsuln bud på mig att jag skulle komma ner till honom på kontoret och naturligtvis blef jag rent vettsskrämd igen.

Han höll ett bref i handen med friherrinnan Gudruns långa smala stil, och den här gången märkte jag genast att han verkligen såg mig — att jag inte var bara någon slags redskap eller möbel för honom.

— Jo, Lina lilla, sade han rakt på sak, jag har tagit mig friheten att säga till Lundbom om att chiffonieren får bäras ner till henne igen. Den tar så mycken plats här, förstår hon, och för henne är den säkert ett dyrbarare minne än hvad den kan vara för mig. Bli inte ledsen men — uppriktigt sagt — tål jag inte se den längre, tillade han.

Och innan jag hann säga ett ljud, så fortsatte han: — Jag hör af Gudrun att Lina gärna vill flytta till Stockholm och det skulle vara mig ett stort nöje att få hjälpa henne med det. Det är säkert nyttigt och bra att komma ifrån, att få komma in i andra förhållanden, innan man blir för gammal. Nog förstår väl Lina att jag och de mina aldrig kan tacka nog för den hjälp vi haft af henne och för det att hon varit så takfull och tystlåten.

När han sade detta sista, så började jag lipa, förstås, men i stället för att tacka, så

undrade jag om han inte hade så mycket förtroende för mig, att jag kunde få veta hur det var. Att jag tänkte på friherrinnan Gudrun nästan jämt och att hon alltid var i mina böner.

Då fick konsuln också tårarna i ögonen och mumlade något om att han var en ohjälplig buffel. Efter en liten tvekan räckte han mig brevet och jag tror nästan, att jag minns det ord för ord. Så här var det ungefär:

Far. Om förlåtelse kan jag inte be, ty du vet alls inte hvad som ligger bakom, och den enda jag står till svars för, är Patrik när han kommer hem. Ty jag stannar nu hos Agnes till dess att han är i Sverige igen, och ett bref till honom har jag redan liggande färdigt här, som jag skall sända genast jag hör, att han är hemma.

Efter det får han själf afgöra, och vill han, så får han komma och hämta mig hos Agnes.

Men den sorg jag vållat dig och mamma känner jag mycket djupt. Mest synd är det ändå om Patrik, för han är visst verkligen kär i mig med en sådan kärlek, som jag alls inte trott på.

Din dotter Gudrun.

P. S. Glöm inte att tänka på Sy-Lina. Agnes tror, att hon gärna vill till Stockholm. Ingen kunde varit finkänsligare än hon var.

D. S.

När konsuln såg, att jag slutat läsa, så talade han om, att Roberts hade rest för två dagar sedan öfver Norge med den där vackra italienska ryskan, hvilken var lika äfventyrlig hon som han och som visst var alldeles galen i honom.

Att Roberts nog var kär i Gudrun på sitt sätt — det trodde konsuln, men han måste ju ge sig — med polisen i hämlarna och i utsikt, att om så vore, en gång få en utfattig Gudrun.

— Nå men på Grand Hotel undrade jag.

— Jo, då fick Gudrun bekräftadt, att det var den där blon-

da kvinnan han rest med och äfven att de haft en del jobbaraffärer tillsammans, som säkert inte tål se dagens ljus.

— Svågern, unga baron Douglasson, visade sig verkligen vara en skicklig knoppande diplomat, så skickligt ledde han in samtalen på hvad vi ville veta. Jag lät honom tro, att det var jag som af affärs- och Osterviksintresse ville ha reda på Roberts. Hvad han i grunden tänkte, vet jag inte.

Tänk, att han var diplomat! Hade jag vetat det, så hade jag väl tittat lite bättre på honom. Jag har ju läst så mycket om dem i mina romaner.

Dagen därpå stod chiffonieren på sin gamla plats, men inte för mer än ett par veckor. Och när jag öppnade den så fann jag — gissa hvad — tusen, säger tusen kronor, till hjälp för Stockholmsflytningen.

Men jag fick aldrig tacka riktigt, för konsuln reste bort, så nu måste jag skriva — fast i kväll är det, som sagdt, alldeles för sent.

Ännu är det tid

att prenumerera på

Idun för år 1917!

Idun

Vid nyårstid i Stockholm

Öfre bilden: Flamballetten i Södra teaterns nyårsrevy. Atelié Jæger foto.

Nedre bilden: Ateljéfesten i Liljewalchs konsthall. Teckning för Idun af T. Odberg.

Vid nyårstid i Åre

NYÅRET BROT IN MED bister vinter öfver landet, och särskildt i de norrländska fjälltrakterna blefvo köld och snö de härskande makterna. Från Sveriges sydliga delar drogo också sportfälskande skaror upp mot fjällregionerna. Åre blef nu som ofta förr en vallfartsort, där käck ungdom på skidor och kälkar

tumlade om i den härliga norrländska naturen. Våra bilder framställa: 1. Tre Åregäster, fröknarna Kronlund och i midten fröken Hamilton. 2. På utfärd till Tännforsen. 3. På skidor till "Skutan". 4. Några sportifriga ungdomar. 5. Renhjord på Åresjön. 6. Förberedelse till Curling-spelet. Nils Thomasson foto.

KVINNOR.

Efter ERNST ZAHN.

FRAN PARKEN, DÄR DE GJORT EN
stilla rond,
en efter en till slottsterrassen vänder,
främst gick ibland dem Santa, ljus och
blond,
med en violbukett i bleka händer.
Violer äfven Giulia plockat har
i parken, där hon då och då sågs stanna,
de gyllne flätor hon kring hjässan bar,
omslöto diademlikt hennes panna.

På snöhvitt marmorgolf de kvinnor sju
så sakta skredo, och hvar skifning röjdes
i röster, som melodiskt klungo nu,
och solomflutna pannor kungligt höjdes.
Från trädgården förnams ej minsta
fläkt
och inga löf och grenar hördes rassla,
blott då och då från någon kvinnas dräkt
en sidenvåd man stundom hörde prassla.

"Vi äro världen," sade Beatrice,
hvars hår var hvitt och blekt som alpsnöns
flockar,
"vi äro ödet, som ger ros och ris,
som bringar ve, men äfven drar och
lockar."
Som sten var hennes anlet, hennes
blick
var djup som hafvet och däri stod
skrifvet:
"Vi ge åt ödet ofta form och skick,
jag vet det, jag, ty jag har lefvat lifvet."

Men Ellinor, med smala handen höjd,
drog duken bättre kring sitt anlet samman:
"Vi äro kufvad smärta, svunnen fröjd,
med pannan kall, då hjärtat förs af
flamman.

Ej stumma läppar röja själens kval
och ingen veta får hvad ve oss plågar,
när sömnlöst långa nätter utan tal
med kvalfullt grubbel malörtsbägarn
rågar."

Så stolt log Fiametta, och så kallt,
och sade: "Godt och väl att icke klaga,
att vara lugn är mycket, klok är allt,
och fast man ständigt nämner oss de
svaga,
så är det blott en ordlek, tomma skal,
vi veta noggsamt hvad vi mäktat göra,
vi leda mannen efter eget val,
om vid hans skuldra blott vi vilja röra."

"Dock ej," så sade Rosalina då,
"jag vill i stället trösta och tillgifva,
ej som hans förare jag önskar gå,
jag vill hans stöd och staf på färden
blifva."

Den första vintern ock i hennes hår
sitt gråa garn helt sparsamt hade spunnit,
och mildt hon fortfor: "Ack, att läka sår
som mången på sin pilgrimsvandring
vunnit,
att torka bort så mången smärtans tår
däri har jag min bästa uppgift funnit."

Och Lisa sade: "Hemmet är min värld,
då ifrån golf till tak, båd ute, inne,
allting är väl beställt vid huslig härd,
min fröjd är fyllda skåp och snöhvitt
linne.

Min glädje är att skåda, nu som förr,
en vänlig brasa i kaminen brinna,
och om en främling står invid min dörr,
när in han träder, skall ett hem han
finna."

I aftonsolens guld brann Giulias hår
och hennes heta blick begynte flamma:
"Kall och förståndig enhvar af er går
säg, kvinnor, hvarfrån edra känslor
stamma,
månn själen slumrar eller den är död,
ty ingen än har velat uttryck gifva
åt det som är vår lefnads lust och nöd:
att älska varmt och själf att älskad
blifva."

Som tonen från en sträng dog ordet
hän
och det blef sällsamt tyst i kvinno-
ringen,
en stund med böjda hufvud stodo än
de kvinnor sju, och tystnan bröts af
ingen.
Det var som drömmande sju själar
blott
ett eko än af ordet väntat höra,
men vindens sakta sus kring stilla slott
det enda var som nådde deras öra.

Men Beatrice forskande såg in
i Santas drag, de ungdomsfriska,
veka;
"hvarför är du så tyst, — har i ditt
sinn
ej ännu någon tanke börjat leka?"
Den blonda ned på sina blommor såg,
i ögon blå man tvekan kunde finna,
ett efterlänsamt drag kring munnen
låg,
som ville hon de andras bifall vinna.

Och när hon öfvervägt en stund för sig
hon sade: "Hur skall jag mitt tal väl
länka,
hvad lifvet eder lärt är nytt för mig,
jag väntar glad hvad dagen vill mig
skänka.
Dock hvad ni sagt jag djupt i hjärtat bär,
där känns det som en stormflod in sig
bröte,
jag tror att stort ett under lifvet är
och som i andakt går jag det i möte."
ROLF MÖRKE.

OM DET FUNNES EN AKADEMI FÖR REVY-
författare, så vore väl Emil Norlander själfskrif-
ven till dess direktör. Och om den akademien ut-
gäfvade en ordbok öfver Stockholms värsta slang,
hvem kunde bättre rikta ordförrådet än han, som
icke endast upptäcker och odlar denna filologi-
ska planta, utan också sätter massor af nya arter
själf.

Hur kunde stockholmarna egentligen lefva, in-
nan Emil Norlanders grädfödda musa fanns till?
Hvilka dystra nyårsdagar och alla andra dagar
efter den, då inga revyer spelades, inga hjärn-
bedöfvande vitzar kreverade i rampljuset och
inga svidande kupletter afbasade det hänsvunna
årets litterära, politiska och kommunala syn-
dare!

Ja, svidande kupletter — där ligger revyernas
svaghet, och Emil Norlander, så fyndig kuplett-
skrivare han än är, beväpnar sällan sina revyer
med den sårande udd, som skulle lyfta revyerna
från det banala upp till det satiriska planet. Hans
senaste skapelse, "Teaterflugan", är sina många
syskon ganska lik, icke nämnvärdt kvick, men
fylld af ett god humor, som får ersätta det attiska
saltet.

Från scenen och estraden.

De aktuella anspelningarna vimla och de ser-
veras med den flötthet, som publiken begär för
att utan ansträngning kunna fatta dem. Men så
existerar också ett samförstånd mellan scen och
salong, som är rörande.

I fråga om utförandet gör Södra teaterns för-
genren vältränade artister sitt allra bästa. Pri-
set fages af hrr Blomstedt, Hultman och
Lindholm — den sistnämndes parodiske tea-
terdirektör är helt enkelt förstklassig, en ny Sjö-
vall, en gulaschidehvarfvets äktfödda produkt.
Stolliga upptåg och vackra baletter lämna natur-
ligtvis sitt verksamma bidrag till revyns fram-
gång, d. v. s. till dess fem månaders lifs-
längd.

Folkteaterns revy, författad af redaktör Otto
Hellkvist, har emellertid lika stora förutsättningar
att bli populär. Ja, kanske större. Den heter
"Heja! Heja! Heja!" och behandlar idrott och gul-
lascheri i behaglig förening. Där finns en Sta-
dion-scen af ypperlig verkan plus åtskilligt an-
nat munter och begabbande, som författaren lyc-

kats väl med. Hrr Wallin, Helge Karls-
son och Arthur Rolén spela sina roller con
amore och fru Wallén tillika med sockerbalet-
ten bereda all önskvärd ögonfägnad. Så nog
måtte de revyvälskande stockholmarna nu kunna
känna sig belåtna.

Kammarmusikföreningen bjöd i mån-
dags på ett gästspel af den Fitznerska wien-
kvartetten med ett program af Haydn-Mozart-
Beethoven. De tre mästarnamnen ha mer än en
gång bildat en lysande konstellation på kammar-
musikprogrammen, men sällan eller aldrig utlöst
så mycken skönhet och grace som under dessa
främlingars stråkar. Det var ett helt kulturskede
i toner, som blommade och gnistrade i Musikalis-
ka akademiens nyktra hörsal. Och hvilket skede!
Rococons och den passionsladdade romantikens
sådan det en gång tog gestalt i Donaustadens
sol och vindoff. Publiken verkade också liksom
pånätfödd inför den ovanliga konstnötningen.

ARIEL.

Älskvärdt och näsvist kring dagens »on dit».

Dyrtidskongressen och kvinnorna.

TILLÄT EN FRÅGA, MINA DAMER, HVAR funnos ni, när dyrtidskongressen hölls i Stockholm mellan jul och nyår? Inte voro ni bland ombuden och inte bland åhörarna. Kanske syntes en 7, 8 kvinnoansikten nere i salen samtidigt och lika många uppe på Auditoriums läktare, där det dock fanns så godt om rum utan penningar och för intet? Och det var allt.

Man skulle tro, att det varit fråga om en ledsam fackkongress, med överläggningar rörande intressen, som deltagarna hade för sig själva och för sitt privata nöje.

Men tvärtom! Det var snarare en nödkongress, en lif-och-död-kongress, om man tar det riktigt allvarsamt, sprungen ur svåra missförhållanden och stående inför hot om än svårare. Den var afsedd inte bara att dra fram orsakerna till dyrtiden utan också anvisa dess relativa botemedel, att vara en röst ur de breda lagrens hjärta, en röst men också en vilja, ett kraf, ett tryck.

Och hvilka borde ha intresserat sig för detta om inte kvinnorna. De yttersta distributörerna af lifsmedlen, de som sett dyrtiden närmast in i ögonen och ha den klaraste uppfattningen om hvad dess verklighet betyder. Men att gå från verkligheten till problemet, till det stora sammanhanget, det tyckas kvinnorna i gemen ännu inte ha lärt sig, det skygga de för, ha liksom ingen kraft öfver till.

Det är troligt, att flertalet svenska husmödrar voro inte precis likgiltiga för dyrtidskongressen men misstroga mot den. Hushållspengarna, forspriserna, vedpriserna och mjölkbristen, morgon-, middags- och kvällsmålen, det är den bistra realiteten för dem. Kongresser, om de också syfta mot att höja hushållspengarna och sänka prisen på lifvets nödforrt, rycka de på axlarna åt. Dyrtiden är för dem liktydigt med ödet. De tro, att man inte kan göra något åt den. Männena prata, männen föra protokoll och fatta resolutioner, men det tjänar ingenting till.

Här ligger kvinnornas stora misstag: ty naturligtvis tjänar det någonting till. Det var inte Ödet, som skapade dyrtiden, det var människors vilja, misstag, hänsynlöshet. Det är människors vilja på nytt, som ska lätta den.

Och hvad som förargar hos massor af kvinnor är, att de afgöra hela frågan med en axelryckning utan att ha pröfvat den tillräckligt. Om de inte hållit sig borta från kongressen utan lyssnat till dess förhandlingar, så skulle de ha fått en liten inblick i de stora sammanhangen, sett hur samhällskroppen reagerat för ett enda ingrepp, så känsligt, att alla dess lemmar påverkas däraf

och likaså, hur de enskildas handlingssätt verkar tillbaka på det hela. De skulle lärt känna hur man har det i Skåne och hur i Norrland, orsaken till smör- och mjölkbrist, möjligheten att afhjälpa den. De skulle ha fått höra många nedslående saker och en och annan glädjande. De skulle inte bara hört kritik och protest, men också positiva förslag. Och de skulle ha räddat sig från obehaget att behöva säga en massa ovederhäftiga saker, när de sen resonera och utgjuta sig öfver det eller det. Tänk så angenämt att kunna kasta in en faktisk upplysning eller två i ett kafferepl!

Det är gifvet, att om kongressen med resolutioner och allt slutade på lördagen, så är inte maten billigare på måndagen, ej heller finns det mera godt om smör. Men vi måste räkna med längre sikt.

Det finns en mängd kvinnor, som kunna svara på dessa anklagelser: Vi bo inte i Stockholm. Tillåt blott en motfråga: läser ni "Lifsmedelshandeln", den nyskapade tidningen, som ger besked om alla hithörande frågor och har ni läst kongressreferaten?

När den som skrifer detta, kom från ett kongresssammanträde, uppfyllt af dessa funderingar ungefär, stannade blicken vid en af stadens största mekaniska verkstäder, hvars port var kantad af en fullständig kö af arbetarhustrur, som stodo med korgar på armen och väntade på att männen skulle komma ut med aflöningen för att så kunna gå och köpa mat. Jag tänkte: en kvinna som stode här och väntade på en mans aflöning, medan alla de andra gingo hvar de behagade med sina pengar, skulle misslyckas. Men här ha de genom att uppträda gemensamt skapat sig en maktställning. Det ser jag väl på dem, att de få pengarna, och ingen tänker något därvid.

Och så kommer jag tillbaka till dyrtidskongressen igen. Kvinnorna borde inte skygga för att gripa sig an med svårigheternas rot och upphöf. Men då är första steget att leta sig fram till kunskap därom.

LIVIA.

Litteratur.

Fritz von Dardel: Dagboksanteckningar 1873-1876 (P. A. Norstedt & Söners förlag) utgör ett komplement till de förut utgifna Minnen, omfattande fyra delar, i hvilka skildras Carl XV:s-tiden till och med konungens död. De nu utkomna dagboksanteckningarna syssla med händelser och förhållanden under Oscar II:s fyra första regeringsår, en period, under hvilken svenskt kulturlif befann sig i en betänkligt nedåtgående kurva. Konsten förde ett tynande lif, litteraturen var smånäpen och idelös, präglad af en borgerlig godmodighet, som föddes och närdes af punschkalas och sexor i det gröna, och politiken sådan den formade sig i det släta gula huset på Riddarholmen, gjorde ingen människa glad. Ridån hade fallit öfver "Carl XV:s operett", för att citera ett uttryck i Sigfrid Siwertz' senaste roman, och den mellanakt, som föregick det nya väntade revolutionsskådespelet, 80-talisten, fylldes af ett trist mummel och knaprandet på gammal konfekt.

Men Fritz von Dardels friska humör och lifliga iakttagelse förneka sig fortfarande icke, ty äfven dagboksanteckningarna innehålla skildringar, som intressera en nutida läsare. Kanske inte minst därför att åtskilligt af det, som berättas tangerar vår egen tid, och att frågor beröras, som först långt senare funno sin mer eller mindre lyckliga lösning. Här skymtar Helgeandsholmsfrågan och tanken på hofstallets förläggande till Artilleriplanen — en förflyttning, som tycktes ha tilltalat Dardel, medan vi nutida stockholmare ej kunna öfvervinna grämseln att se en vacker öppen plats förstörd af en plump stallbyggnad.

Vi få vara med om författarens resor till Wien och Amerika, dit han for i egenskap af kommissarie för de svenska konstutställningarna, och

han har många roande och belysande händelser att förtälja därifrån. Det dåtida Stockholms mondäna lif passerar revy i kvicka skisser, utförda både med pennan och ritstiftet, och konung Oscar själf skymtar mer än en gång i vimlet, karaktäriserad som en lätrörd och liflig natur. Arbetet kan betecknas som en del af 70-talets krönika, nedskrifven af en spirituellt krönikor.

För vänner af historisk läsning är den franske författaren Gaston Boissiers Cicero och hans vänner. Romerskt samhällslif på Cæsars tid, 2 delar, (Wahlström & Widstrands förlag) ett verk att taga vara på. Djup kunskap och glänsande skildringskonst utgöra dess särmerken. Hufvudfiguren själf, den lärde, skarpsinnige och som politisk karaktär svårtydde Cicero, framstår med resningen hos en antik skulptur, och de honom omgifvande världshistoriska gestalterna äfvensom det romerska samhällslifvet med dess våldsamma statliga strider, dess praktlysnad och lastfullhet å ena sidan och å den andra intellektuella styrka fräda emot läsaren med handlingsskärpan hos ett drama. Inför ett så rikt ämne som Julius Cæsars Rom har mer än en historieskrifvare lockats till partitagande i mera prononcerad grad än som är gagneligt för en objektiv skildring. Men Boissier är anmärkningsvärdt fri från partiskhet. Han hvarken förkättrar eller faller på knä i dyrkan, han förklarar sina historiska figurers gärningar genom att påvisa deras förutsättningar i karaktär och miljö, och han formulerar sina omdömen med människokännarens humana förståelse af alltings relativitet. Och detta lägger ett plus till arbetets öfriga förtjänster. — Från Ciceros krets till Goethes slingrar sig vägen öfver många djup och uppför stora höjder, och mellan Roms kvinnovärld och Julius Cæsars tid och kvinnorna i romantikens Tyskland ligger en alp af karaktärs- och sedemotsättningar, dannad genom nära ett par årtusendens historiska aflagringar. I den forntida romarinnans väsen bodde både vidunder och änglar, medan kvinnan i Goethes Tyskland i öfvervägande grad var en ljusgestalt, född till svärmeri i Thüringens och Rhendälternas smekande natur, född till poetiskt-filosofiskt tänkande och oändligt ömma känsloutgjtelser.

Som en exponent för den senare kvinnogruppen står Bettina Brentano von Arnim, beträffande hvilken Beatrice Zade lämnar en om flitigt källstudium vittnande karaktäristik i sin senaste bok Bettina. En lifsväg kring Goethe.

Hela världen vet numera, att Werthers skald var nästan plågsamt beundrad af kvinnorna. Han kunde ha belagt sin strålande bana genom världen med hängifna kvinnohjärtan, utan att riskera, att det skulle uppstå några gropar af brist på material. Historien är för öfrigt nog diskret att ej notera alla gånger deras tillbedjan besvarade honom. Inte ens den snillrika och känslvarma Bettina undgick smärtan att känna trycket af den store Goethes bittra hän. Och likafullt stod hon i ett själens vänskapsförhållande till honom, som torde äga få motsvarigheter i häfden. Bettina hade en känslans och det estetiska sinnets begåfning, som gjorde att man skulle kunna beteckna henne som ett komplement till Goethes ande. I sina bref till honom speglas ett sjäslif ymnigt af djupa, vackra tankar och en dyrkan af det ideala i lif och dikt, som väl låg i tidsanden, men hos en kvinna med Bettinas andliga växt blef af en individuell styrka.

Fru Zades bok ger en fint utarbetad bild af henne, nästan en skönmålning, hvilken stundom väcker längtan efter en och annan sträf nyans för att det hela därigenom skulle komma jorden lifet närmare. Men å andra sidan är skildringen, fränsedt en och annan ogynnsam stilfiguration, präglad af värme och färg, och den kvinnobild hennes forskning och intuition frambesvurit, låter läsaren blicka in i en fidsålder, då de andliga värdena noterades högt på den kulturella fondbörsen.

E. H-N.

En svensk läkares omdöme om Sasol-Tvålen:

Undertecknad, som dagligen använder **Sasol-Tvål**, får härmed intyga, att nämnda tvål har en behaglig, aromatisk lukt samt äger en synnerligen uppmjukande och lenande inverkan på huden, fullt jämförlig med de bästa franska tvålars. Särskildt utmärkt har jag funnit **D'Sasol-Tvålen**, hvarför jag anser mig kunna förorda densamma till bruk af läkare, tandläkare, sjuksköterskor och alla dem, som i följd af sin sysselsättning äro nödsakade att många gånger om dagen aftvätta sina händer.

Stockholm den 15 November 1916.

KARL MALMSTEN.

Med. Doktor.

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT.

Nr 112. Hvad skall jag göra för att få hårda naglar? Mina äro mjuka, sköra och tunna och brytas lätt. Huru få bot härför?
Fru L.

Gnid naglarna vid tvättningen med en ituskuren citron och fila dem på klippytan med sandpapperspån, hvilket härdar dem.

Nr 113. 1) Som medel mot generande hårväxt uppgifves svafvelbunden borium. Menas icke därmed svafvelbarum?

2) Hvar kan man få köpa kornstärkelse? Är icke annan stärkelse lika bra med hänsyn till svar nr 13?

3) Finns intet medel att få bort lefverfläckar på halsen?

4) Hvilka rörelser eller hvad skall man göra för att snabbt få öfre delen af bröstkorgen höjd? undrar Skånska.

1) Svafvelbarum är det samma som svafvelbunden borium.

2) Annan stärkelse duger.

3) Medel mot lefverfläckar: Salicylsyra fuktad med alkohol eller glycerin lägges på renad vadd och bindes öfver fläcken; får ligga på en halftimme i taget. Upprepas tills bättring inträder.

4) En sådan sak kan ej snabbt ändras. Utifrån dagligen följande rörelse, helst framför öppet fönster: Sätt händerna i sidorna (höfter fäst!), fötter åt sida ställ! Höjer sedan på tåspetsarna, drag in så mycket luft ni kan i lungorna genom näsan och håll andan i 15-20 sekunder, under det ni pressar den kraftigt mot halsens och bröstets muskler; andas sedan ut med kraft och sänk er ned på hälar. Upprepas flera gånger å rad två gånger om dagen.

Nr 114. Fru Skönhetsdoktorn, som vet råd och bot för alla, kanske äfven kunde hjälpa mig. Då jag var 12 år opererades jag i bröstet. En stor hålighet uppstod och har ej vuxit bort. Kan andningsgymnastik eller massage hjälpa?
19-åring.

Utför andningsgymnastik enligt föregående svar 4). Håligheten ni talar om torde ej kunna försvinna

GIGANTOS

Flytande: pr flaska 1 85
Med kalk (pulver) pr burk 3.50
Förordas av läkare.

Erhålles genom alla apotek,
sjukvårdsaffärer och droghand-
lare samt direkt från

AKTIEBOLAGET GIGANTOS

— STOCKHOLM K. — Rt. 141 14 —

men minskas därigenom att bröstkor-
gen i sin helhet vidgas genom and-
ningsgymnastik. Ni får anbringa
en lätt dyna på platsen.

(Forts.)

Upprop.

Familjelärarinnor sam-

mansluten Eder till en förening!

Det är icke för tidigt att dessa nu organisera sig, (liksom förut elementarlärarinnor, folkskolelärarinnor, etc.) för att komma i åtnjutande af det stöd och den hjälp, en sådan sammanslutning medför. Må de komma alla! Såväl de som i ungdomens dagar varit lärarinnor i hemmen o. sedan upphört, el. git sig. Lika väl som de hvilka för närvarande arbeta med uppfostran inom hemmen. Särskildt uppmannas f. d. familjelärarinnor, som äro äldre, att anmäla sig, ty för dem finns redan ett hem med extra billiga afgifter.

Anmälan om inträde i föreningen jemte upplysningar om adress, ålder och nuvarande lefnadsförhållanden m. m. sändas till Styrelsen för Hemmet för f. d. Familjelärarinnor, Hägerstad Gelhammar, (Norra Tjust).

Hallands Linneindustri-Bolag WEDDIGE.

tillverkar och försäljer:

Duktyger, handdukar, lärft, nåddukar af linne, halflinne och bomull. Blekta, oblekta och kulörta bomullsväfnader, klädningstyger, linne och bomull. Bolstervar, gardiner, broderlinne.

En klok affärsman

annonserar icke för det billiga prisets skull, utan därför att han vill för den stora allmänheten få kungjort vad han säljer och därigenom vinna ökad omsättning.

Detta vinnes säkrast och med bästa resultat för Jönköpings län, södra Östergötland samt delar af Kalmar och Kronobergs län genom en annons uti

Eksjö-Tidningen.

Lämpligt är äfven att illustrera Edra annonser. Vi tillhandahålla kostnadsfritt passande och tilldragande annonsklichéer på begäran.

Unga Kvinnor!

Vid valet af lefnadskäll rådfråga

Kvinnligt Yrkesregister.

Finnes i boklådorna samt å Kv. Yrkesregisters Expedition, Hamngatan 5 A, Stockholm.

Pris Kr. 1:50.

Porto till landsorten 20 öre.

Klipp annonsen!

En roman av Gunnar Cederschiöld

DEN SISTE KERGOËL

Roman från Frankrike under
det pågående kriget.

Författaren skildrar med sin livliga och fängslande framställningskonst spännande krigsbilder mot bakgrunden av det parisiska artistlivet.

Införes som följetong i
Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning
med början den 2 Jan.

Prenumeration mottages för Göteborg å
vår Expedition... för Kr. 4.50 pr kvartal

inberäknat
hembäring.

Genom posten... för Kr. 3.50 pr kvartal

inberäknat
postarvodet.

ANVÄND TANDSALTET DENTOSAL VID EDER DAGLIGA MUNVÅRD!

FACKMÄNS ÅSIKT OM DENTOSAL:

"Frågan om den dagliga munskötseln och särskildt om det sätt, på hvilket denna bör utföras, och de medel, som därvid kunna anses lämpliga att använda, har under många år stått på dagordningen. Förutom sakens stora principiella innebörd torde härtill ha bidragit den massa olika antiseptiska preparat, som erbjudits allmänheten.

En vetenskapligt kritisk uppfattning om munhygienens principer kan emellertid icke längre godkänna bruket af de s. k. antiseptiska preparat som florera. Det har kunnat konstateras, att den antiseptiska verkan, som tillskrifves dessa, närmast är illusorisk, och följaktligen själfva den metod för tändernas vård, af hvilka de voro ett utslag, numera får anses föråldrad. Att hufvudvikten icke som förut bör läggas på deras bakteriedödande egenskaper torde därför vara klart.

Härmed är domen fälld öfver flertalet för närvarande i handeln tillgängliga medel, som just pläga framhålla denna sida som den väsentliga, den efter hvilken man har att mäta dess öfverlägsenhet öfver andra. Ju förr den villfarelsen utrotas hos allmänheten, att den skulle känna sig tryggare genom bruket af ett mera antiseptiskt medel dess bättre.

De kraf, som gjort sig gällande på ett tidsenligt medel för den dagliga tandvården, har det nya tandsaltet "Dentosal" velat tillgodose. Då detta preparat icke afser någon antiseptisk effekt, utan endast vill verka kosmetiskt profylaktiskt, utsätter det icke munnens väfnader för någon retning. Då det således är oskadligt äfven i koncentrerad form, är fara för missbruk utesluten. Det smak-korrigens, som blifvit tillsatt, är oskyldigt. Genom analyser och intyg bekräftas, att detsamma endast innehåller salter lösliga i vatten och saliv. För den, som inser betydelsen af ett i handeln lätt tillgängligt preparat, som vi tandläkare med lugnt samvete kunna förorda, torde detta medel kunna sägas uppfylla de anspråk och förväntningar, som med fog kunna ställas på ett dylikt."

LEOP. ABRAHAMSSON.
Tandläkare, Ystad

ERNST ADOLPHSON.
Tandläkare, Västerås

CARL AHLBERG.
Tandläkare, Halmstad

SIGNE AHNLUND.
Tandläkare, Kristianstad

EMIL ANDERSSON.
Tandläkare, Kalmar

SIGFRID APPELGREN.
Tandläkare, Örebro

AXEL BÄHRE.
Tandläkare, Stockholm

NILS BERG.
Tandläkare, Stockholm

HANNA BERGENDORFF.
Tandläkare, Hälsingborg

TOR BERGHOLM.
Tandläkare, Stockholm

J. BERNSTONE.
Tandläkare, Uddevalla

NILS BJERKE.
Tandläge Kristiania

INGA BJERNER.
Tandläkare, Gävle

YNGVE BJÖRKMAN.
Tandläkare, Ronneby

ERNST V. BODORFF.
Tandläkare, Stockholm

JOHN BROBECK.
Tandläkare, Linköping

R. BROBERG.
Tandläkare, Örebro

JOHAN BRUN.
Læge o. Tandläge, Kristiania

KARL CEDERLÖW.
Tandläkare, Jönköping

K. BOLDT CHRISTMAS.
Tandläkare, Örebro

EMIL CHRISTENSON.
Tandläkare, Stockholm

B. DIESEN.
Tandläge, Kristiania

WILHELM DUMKY.
Tandläkare, Norrtelje

ANNA EKLUND.
Tandläkare, Motala

CARL ERICSSON.
Tandläkare, Karlshamn

C. A. ERICSSON.
Tandläkare, Västerås

H. ERICSSON.
Tandläkare, Kristinehamn

L. E. ERWALL.
Tandläkare, Lund

SVEN FISCHER.
Tandläkare, Nyköping

KÄRE FREUDENTHAL.
Tandläkare, Örebro

KNUT FÜRSTER.
Tandläkare, Norrköping

GUNNAR GEIJER.
Tandläkare, Södertelje

CHR. van HAAG.
Tandläkare, Malmö

MANFRED HAFSTRÖM.
Tandläkare, Stockholm

I. HAGLUND.
Tandläkare, Kalmar

H. HALLSTRÖM.
Tandläkare, Stockholm

FRITHIOF HECTOR.
Tandläkare, Landskrona

EINAR HIRSCH.
Tandläge, Kristiania

JOHN HOLGERS.
Tandläkare, Hälsingborg

W. HÖRBERG.
Tandläkare, Wexiö

ISAC JERNSTRÖM.
Tandläkare, Lidköping

ARTHUR JESSEL.
Hovtandläkare, Stockholm

EMIL KAHLMEYER.
Tandläkare, Stockholm

AXEL KJELLBERG.
Tandläkare, Karlskrona

AUG. KRASSE.
Tandläkare, Malmö

ALFRED LEVIN.
Tandläkare, Stockholm

PAUL LILJA.
Tandläkare, Jönköping

STEN LIJEDÅHL.
Tandläkare, Stockholm

ENGELBR. LINDBERG.
Tandläkare, Stockholm

HUGO LINDBERG.
Tandläkare, Norrköping

HJALMAR LINDHAGEN.
Tandläkare, Örebro

HENRIK LUNDOQUIST.
Tandläkare, Lund

EINAR LOVGREN.
Tandläkare, Malmö

FRITZ von MALMBORG.
Tandläkare, Hälsingborg

JOSEF von MALMBORG.
Tandläkare, Jönköping

TH. MALMSTRÖM.
Tandläkare, Västerås

GOTTHARD MODIN.
Hovtandläkare, Stockholm

ALB. MOLAND.
Tandläkare, Söderhamn

JACOB NILSSON.
Tandläkare, Landskrona

K. NILSSON.
Tandläkare, Borås

YNGVE NILSSON.
Tandläkare, Halmstad

AXEL NORDLUND.
Tandläkare, Kristianstad

H. NYQVIST.
Tandläkare, Wexiö

KARL TH. OLIVENBAUM.
Tandläkare, Stockholm

RAGNAR ORLOW.
Tandläkare, Malmö

JOHAN OLSSON.
Tandläkare, Linköping

OTTO OTTESEN.
Tandl., Klinikbest., Trondhjem

HENRY ROBERT.
Tandläkare, Kalmar

CARL ROSENBERG.
Tandläkare, Motala

ADOLF ROTH.
Tandläkare, Malmö

ARTHUR RYBERG.
Tandläkare, Karlskrona

EMIL RYDELL.
Tandläkare, Härnösand

KARL ERIK RÄDBERG.
Tandläkare, Stockholm

CARL SANDBERG.
Tandläkare, Stockholm

J. N. SANDBLOM.
Tandläkare, Stockholm

J. SANDOW.
Tandläkare, Malmö

JOHN SCHANDER.
Tandläkare, Karlshamn

S. SCHILDT-LINDSTEDT.
Tandläkare, Malmö

MATTE SCHMIDT.
Tandläkare, Stockholm

HERMAN SEDERBLAD.
Tandläkare, Örebro

FRITZ SINGDAHLSEN.
Tandläge, Arendal

ROBERT SJÖSTEDT.
Tandläkare, Stockholm

CARL SKOGBORG.
Tandläkare, Stockholm

LENNART STIGMAN.
Tandläkare, Norrköping

IVAN STRELENERT.
Tandläkare, Karlskrona

JOHN STÖTSBERG.
Tandläkare, Falun

IVAR SUNDEMAN.
Tandläkare, Sundsvall

JULIUS SVANBERG.
Tandläkare, Norrköping

OTTO SVENSSON.
Tandläkare, Malmö

HARALD SVENSSON.
Tandläkare, Eksjö

ERIK SÖDERBERG.
Tandläkare, Hälsingborg

CHRISTIAN SÖLTOFF.
Tandläkare, Malmö

LIZZIE THORÉN.
Tandläkare, Örebro

KARL THUNBERG.
Tandläkare, Kalmar

F. THURMANN NIELSEN.
Tandläge, Kristiania

B. THYSELIUS.
Tandläkare, Eskilstuna

ERIK TRAPP.
Tandläkare, Landskrona

CARL TROTTE.
Tandläkare, Eskilstuna

PER TUFVSSON.
Tandläkare, Kristianstad

HUGO WAHLBOM.
Tandläkare, Fil. Kand., Lund

H. WAHLBY.
Tandläkare, Varberg

GUSTAF WALLNER.
Tandläkare, Sundsvall

KLARA WANGEL.
Tandläkare, Kristianstad

RUBEN WANGEL.
Tandläkare, Sölvesborg

HENRIK WELIN.
Lärare i tandfyllningskonst vid Tandl.-Inst., Stockholm

ERIK WESTRÖM.
Tandläkare, Sundsvall

LEONARD WIDMAN.
Leg. Läkare och Tandläkare Stockholm

EMIL WIGREN.
Tandläkare, Gävle

OSCAR WIGREN.
Tandläkare, Stockholm

FOLKE WOLLMAR.
Tandläkare, Ystad

ERIK ÅKERLUND.
Tandläkare, Stockholm

VICTOR ÅKERMAN.
Tandläkare, Gävle

E. ÖSTERBERG.
Tandläkare, Linköping

AKTIEBOLAGET DENTOSAL

RIKS NORR 995

STOCKHOLM - STORA VATTUGATAN 2

ALLM. 9510